

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digitaalse dividendi muutmine sotsiaalseks kasuks ja majanduskasvuks” ”

KOM(2009) 586 lõplik

(2011/C 44/33)

Raportöör: **Anna Maria DARMANIN**

28. oktoobril 2009 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digitaalse dividendi muutmine sotsiaalseks kasuks ja majanduskasvuks””

KOM (2009) 586 (lõplik).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektor võttis arvamuse vastu 1. juunil 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 464. istungjärgul 14.–15. juulil 2010 (15. juuli 2010. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 141, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist „Digitaalse dividendi muutmine sotsiaalseks kasuks ja majanduskasvuks”. See on väga oluline samm ELi 2020. strateegia ühe eesmärgi – aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu – saavutamisel ning sealjuures on digitaalne dividend Euroopa digitaalse tegevuskava lahutamatu osa.

1.2 Komitee toetab komisjon püüdlust tagada, et liikmesriigid peaksid kinni spektriruumi vabastamise tähtajast, milleks on 2012. aasta. Komitee mõistab, et mõnel riigil võib olla raskusi ning neil võib olla mõistlikke põhjusi nimetatud tähtajast mitte kinni pidamiseks. Kuid see peaks põhinema tõestel põhjustel ning aeg, mis kulub nõuete täitmiseks pärast 2012. aasta jaanuari, peaks olema võimalikult lühike.

1.3 Komitee tunnistab, et väga piiratud ressursist, s.o spektriruumist tulenev digitaalne dividend võib Euroopale märkimisväärset majanduslikku ja sotsiaalset kasu tuua, tingimusel, et selle kasutamine õigesti määratletakse ja tagatakse. See edendaks täiendavalt Euroopa ühtset turgu ning suurendaks majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, tagades nii lisaks mõnede ELi sotsiaalsete eesmärkide saavutamise.

1.4 Komitee peab seda projekti, mis on digitaalse tegevuskava lipulaev, ka tugevaks vahendiks ELi saadava kasu esiletoomisel. Ajajärgul, mil skeptiline suhtumine ELi on kasvamas ja inimesed ei mõista täielikult ühendatud Euroopa potentsiaali, võib see tuua selget ja reaalselt kasu nii eraisikute kui ka ettevõtete jaoks. Kõnealune projekt peab tugedama ka tarbijakattaset ning protsessiga ei tohi kaasneda ebavajalikke kulusid lõpptarbijate jaoks

1.5 Komitee kutsub komisjoni üles käivitama integreeritud teabevahetusstrateegia, mis motiveeriks analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile üleminekut ja näitaks sellest tulenevat kasu.

2. Sissejuhatus / Taust

2.1 Maapealselt analoogtelevisioonilt maapealsele digitaaltelevisioonile üleminekul vabaneb Euroopas tänu digitaaltehnoloogia tõhusamale edastusvõimele väga väärtuslik spektriruum. See nn digitaalne dividend pakub laialdasi võimalusi mitmesuguste teenuste osutamiseks.

2.2 Sellega pakutakse Euroopale ainulaadne võimalus vastata kasvavale nõudmisele raadiospektri järele, eelkõige osutada traadita lairibateenuseid maapiirkondades, ületades seega digitaalselt lõhet, kiirendada uute traadita teenuste kasutuselevõttu, mis aitaks oluliselt kaasa konkurentsivõimet ja majanduskasvu käsitlevate eesmärkide saavutamisele ning rahuldaks Euroopa kodanike teatavaid olulisi sotsiaalseid, kultuurilisi ja majanduslikke vajadusi.

2.3 Digitaalse dividendi spektriosa muutub Euroopas suhteliselt varsti kättesaadavaks, kuna kõik liikmesriigid peaksid lõpetama analoogtelevisiooni edastamise hiljemalt 2012. aastaks.

2.4 Komisjon on tunnistanud, et kiire lairibainfrastruktuur on oluline paljude arengusuundade jaoks, mis on hädavajalik eeldus üleminekul teadmispõhisele, vähese süsihappegaasitega digitaalajandusele. Juba nõukogu heakskiidetud majanduse elavdamise kavas seati eesmärgiks saavutada lairibaühenduse täielik katvus ajavahemikus 2010–2013.

2.5 Sellega luuakse uusi innovatsioonivõimalusi. Kõige selgemad innovatsioonivõimalused on ringhäälinguvaldkonnas, kuna digitaalse dividendiga pakutakse ringhäälinguorganisatsioonidele oma teenuste arendamiseks suurel hulgal spektriruumi. Samuti avanevad ulatuslikud võimalused sellistes märkimisväärselt sotsiaalseid eeliseid pakkuvates teenustepõhistes sektorites nagu tervishoid, e-õpe, e-valitsus ja e-juurdepääs ning valdkondades, kus väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad saavad ära kasutada paremat juurdepääsu majandustegevusele.

3. Digitaalse dividendi majanduslik ja sotsiaalne kasu

3.1 Võimalik majanduslik mõju sõltub tegelikust tulevastest nõudmist uute teenuste järele, mida on praeguses etapis raske hinnata. Siiski oleks komisjoni hiljutise uuringu kohaselt võimalik kasu – kui digitaalse dividendi spektriosa Euroopatasandi koordineerimiseni tervikuna jõutaks enne 2015. aastat – hinnanguliselt vahemikus 20 kuni 50 miljardit eurot (15-aastase perioodi jooksul) võrreldes sellega, kui ELi riigid üksinda tegutseksid. Selles hinnangus võetakse arvesse uute rakenduste potentsiaali, nagu kõrgetasemeline maapealne ringhääling ja traadita lairibaühendus.

3.2 Ühtlustatud tingimused ELis toovad kasu tehnoloogia-tööstusele, sest enamik kasutatavast tehnoloogiast standarditakse ja ühtlustatakse. Lisaks suureneb sektoris märkimisväärselt innovatsiooni potentsiaal ning see oleks sihipärasem. See on eriti kasulik tööstuse jaoks, eeskätt nende osalejate jaoks, kes on innovatsiooni palju investeerinud.

3.3 Peamine spektriruumi vabastamisest tulenev sotsiaalne mõju oleks ulatuslikum lairibajuurdepääs kõigi jaoks. Isegi praegu ei ole maapiirkondades vahel korralikku internetiühendust. Digitaalse dividendi kaudu võib internet kõigi jaoks kättesaadavaks muutuda ja internetiteenused levivad laialdasemalt, tugevdades veelgi siseturgu. Kuna lairiba saab kättesaadavaks ka enamikes maapiirkondades, siis usub komitee, et ettevõtteid ei pea tingimata paiknema linnapiirkondades, mistõttu paigutub rohkem ümber ka tööstus, mis seni on teabevahetuse ning logistika põhjustel koondunud linnapiirkondadesse. Seesuguse asukohamuutuse mõju on tööhõive võimalik kasv maapiirkondades ja samuti keskkonnaalane mõju (kuna linnapiirkondade ülerahvastatus ei aita kaasa säästvatele tavadele). Siiski kordab komitee oma mitmetes arvamustes esitatud seisukohta, et vaja on universaalset lairibateenust kõigi kodanike jaoks koos juurdepääsumeeetmetega puuetega inimeste takistamatuks juurdepääsuks.

3.4 Suurendatakse tarbija valikuid, sest valida on rohkemate telekanalite, samuti kvaliteetsete teenuste vahel, samas kasutatakse vähem spektriruumi. Võimalus vaadata teleprogramme mobiilse multimeedia vahendusel annab pealegi uue mõõtme televisiooni juurdepääsetavusele. Samuti parandab digitaalne dividend märkimisväärselt kasutajate elukvaliteeti. Komitee juhib tähelepanu sellele, et liikmesriigid peavad tagama, et tarbijatele jääb analoogtelevisiooni edastamise lõpetamise käigus piisav kaitse ja et tarbijatele ei suruta peale tarbetuid kulusid.

3.5 Digitaalse dividendi täiendav kasu on see, et näidatakse, milline potentsiaal ja millised eelised on ühtsel ja sama standardit järgivate liikmesriikidega ELil. Ajal, mil skeptiline suhtumine ELi on kasvamas, toob digitaalne dividend reaalset kasu kogu Euroopa Liidule.

4. Vajalikud kaalutlused

4.1 Analoogtelevisiooni väljalülitamine ja digitaaltelevisiooni sisselülitamine tooks kahtlemata kaasa palju parema spektriruumi kasutamise. Digitaaltelevisiooniga saab iga raadiosageduskanal (8 MHz) edastada keskmiselt viit või kuut telekanalit. See tähendab, et pärast täielikku üleminekut digitaaltelevisioonile peaks televisiooni edastuse eesmärgil kasutatav spektriruum vähenema ühe viiendiku või ühe kuuendikuni varem vajalikust spektriruumist. Riikides, kus viiakse sisse ühesageduslikud võrgud, võib kasutatava spektriruumi vähenemine pärast eri televisioonivõrkude optimaalset käikulaskmist olla isegi kümnekordne.

4.2 Kahtlemata on vabastatav spektriruum hinnaline ressurss, eriti riikides, kus kaabeltelevisioon on vähe arenenud ja seega on raadiosageduse spekter tõepoolest piiratud ressurss. Vast vabanenud spektriruumi võib optimaalselt kasutada traadita lairibateenuste jaoks, mis on eriti väärtuslikud maapiirkondadele, kus kiire internetiühenduse teenuste puudumine põhjustab kahtlemata majanduslikku loidust ja sotsiaalset tõrjutust. Komitee usub, et need teenused aitavad süvendada kõnealuste piirkondade majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

4.3 Analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile ülemineku põhjus ei olnud varem ehk nii selgelt ära põhjendatud. Üldsusel võib olla ettekujutus, et selline üleminek toimub ainult televisioonioperaatorite majandusliku kasu pärast, sest majapidamiste jaoks võib sellega kaasneda seadmete vahetuse kulu. Seega on väga oluline, et valmistatakse ette ja viiakse ellu korralik teabevahetusstrateegia eesmärgiga teadvustada selle ülemineku tege-likku põhjust.

4.4 On väga oluline, et liikmesriigid kasutaksid üht sagedusala, et võimaldada universaalteenuste osutamist kogu ELis ja kõigile Euroopa kodanikele. Optimaalne valik oleks 800 MHz sagedusala, mis asub ultrakõrgsagedusala sagedusvahemikus 790–862 MHz.

4.5 Euroopa postside- ja telekommunikatsioonidministratsioonide konverents vastutab 800 MHz sagedusala ühtlustamise tehnilise kirjelduse koostamise eest tihedas koostöös mitmete riiklike reguleerivate asutustega, kes on hästi kursis oma riikide praeguse spektriruumi kasutamise probleemidega.

4.6 800 MHz sagedusala avamiseks traadita lairibasidale on oluline, et liikmesriigid lõpetaksid täielikult analoogtelevisiooni edastamise määratud kuupäevaks. Näib, et mitte kõik riigid ei suuda kinni pidada praegusest tähtjast, 1. jaanuarist 2012. Kuigi on oluline, et need, kes ei lõpeta õigeaegselt analoogtelevisiooni edastamist, teeksid seda 2012. aastal siiski üsna kiiresti.

4.7 Paljud televisioonioperaatorid, kes on praegu sunnitud sisse liitama digitaaltelevisiooni saatjad liikmesriikides, kus lõpetatakse analoogtelevisiooni edastamist, ei suuda kriitilise finantsolukorra tõttu osta hästi toimivaid seadmeid (tavaliselt toodetud ELis). Sellistes rasketes oludes on nad sunnitud ostma odavamaid, aga samas ka madalama tulemuslikkusega ja vähem usaldusväärseid ringhäälinguseadmeid, mis on tavaliselt toodetud Kaug-Idas. Selle tulemusena võivad need seadmed olla töökõlbmatud juba paari-kolme aasta pärast ning see sunnib ringhäälinguorganisatsioone taas kord ostma uusi ringhäälinguseadmeid (loodetavasti suurema usaldusväärse ja tulemuslikkusega).

4.8 Praeguses majandusolukorras on tõenäoline, et televisioonioperaatorid, eriti väikesed operaatorid peavad nägema palju vaeva, et rahastada seadmete vahetamist digitaaltelevisioonile ülemineku tõttu. Seepärast usub komitee, et tuleks kehtestada mingid eelrahastamise struktuurid, et aidata seesuguseid VKEsid uute tehnoloogiatega kohandamise protsessis. See abi ei pea olema tingimata toetuse vormis, vaid see võib olla seotud vahendite kättesaadavusega enne investeringut, mis tuleks siis tagastada realselt võimaliku perioodi jooksul, nagu laenude puhul. Lisaks peaksid garantiiskeemid olema suunatud kõnealuse valdkonna VKEde abistamisele.

4.9 Üldine tagajärg võib olla vilets televisiooniteenuse kvaliteet lõppkasutaja jaoks ja majanduslik kahju ringhäälinguorganisatsioonide jaoks, kes finantsraskuste tõttu on sunnitud tegema kaks investeringut. Pikem ajakava analoogtelevisiooni edastamise lõpetamiseks või rahaline abi ringhäälinguorganisatsioonidele väldiks neid probleeme ja teeks võimalikuks võrgu ühtlustatud rakendamise kõigis liikmesriikides.

4.10 Liikmesriikidele küll soovitatakse vabastada sagedusvahemik 790–862 MHz digitaalseks dividendiks, aga nad ei ole kohustatud seda tegema. Kui konkreetse riigi spektrikasutus on selline, et kõiki teleringhäälinguteenuseid ei saa mahutada ülejäänud ultrakõrgsagedusala spektriruumi, lubatakse kõnealusel riigil jätta need teenused 800 MHz sagedusalasse. Samuti võivad riigid kompromisslahendusena otsustada võimaldada teleringhäälingu- ja traadita lairibateenuste üheaegset toimimist.

4.11 Kuna pikaajalises perspektiivis hakkavad tõenäoliselt kõik liikmesriigid kasutama 800 MHz sagedusala traadita lairibateenusteks, on oluline töötada välja sobivad tehnilised kirjeldused, vältimaks kahjulikke nn piiriülesteid mõjusid, mis kindlasti kahjustaksid traadita lairibateenuseid, kuna traadita võrkudes kasutatakse madalaid võimsustasemeid.

4.12 Sama probleem tekib ELi piiridel asuvate ELi mittekuuluvate riikidega. Neis riikides hakkavad 800 MHz sagedusala kasutavad suure võimsusega ringhäälinguteenused tõenäoliselt häirima naabruses asuvates ELi riikides kasutusele võetud traadita lairibateenuseid. Kui ELi-välise piirneva riigiga tekib häireprobleem, on ainus lahendus sõlmida kõnealuse riigiga kokkulepe ELi piiri lähedal asuvate telesaatjate sageduste eraldamise kohta, kuigi see ei pruugi olla kerge ülesanne.

4.13 Digitaalse dividendi eesmärgil 800 MHz sagedusala kasutuselevõtivate ELi liikmesriikide optimaalne eesmärk on saavutada sobiv tasakaal majandusliku ja sotsiaalse kasu vahel. See tekib, kui vabanenud spektriruumi hakkavad kasutama tele-sideoperaatorid, kes saavad kasu uuest kättesaadavast ribalaiusest, ning ringhäälingu operaatorid, kes saavad kasu kättesaadavast ribalaiusest ja täiendavatest suure lisaväärtusega teenustest, nagu interaktiivsed rakendused, sh e-tervis, e-õpe, e-valitsus, e-juurdepääs jne.

4.14 Liikmesriigid peaksid töötama üldhuviteenuste rakendamise nimel digitaaltelevisiooni võrgu kaudu ning samal ajal võimaldama kergesti kättesaadavaid teenuseid uute mobiilsete lairibateenuste abil, mis on loodud tänu digitaalse dividendi sagedusalale. Kui liikmesriigid seda teevad, toimivad nende tegevuspoliitikat neutraalsel viisil, tagades nii ringhäälingu- kui ka telekommunikatsioonioperaatorite majanduslike huvide kaitse.

4.15 Uue digitaalse dividendi rakendamise väga huvitav aspekt on see, et teletenused muutuvad üha enam kättesaadavaks mobiiltelefonivõrkude uue põlvkonna (3G ja edasi) vahendusel. See tähendab, et teatud viisil pakuvad mobiilsideoperaatorid samu teenuseid kui telesaadete tavapäraseid edastajad. Sellega tekib uus konkurentsiruum.

Siiski on soovitatav vältida selliste hübriidsete võrkude rakendamist, mida haldaksid samaaegselt nii telesaadete edastajad kui ka tele-sideoperaatorid. See võimaldab neil kahel eri tüüpi ettevõtjal säilitada täielik sõltumatus ning hoida ära sellised ärimudelid, mis ei pruugi olla tarbijasõbralikud.

4.16 Interaktiivseid rakendusi, mida teleringhäälingud võivad uute digitaalsete programmide raames pakkuda, saab arendada iga interaktiivsete teletenuste standardi alusel. Siiski on soovitatav kasutada sellist tehnoloogiat nagu MHP-standard (*Multimedia Home Platform* – interaktiivse digitaaltelevisiooni eesmärgil DVB-projekti raames loodud avatud vahevara süsteemistandard), kuna tegemist on Euroopa ja täielikult avatud tehnoloogiaga. Seega ei ole vaja maksta autoritasusid ning see pakub operaatoritele ja eelkõige lõppkasutajatele majanduslikke eeliseid. Kättesaadaval on ka muud tehnoloogiad, aga on soovitatav valida ükskõik milline avatud standard, et tagada kõnealuse uue tehnoloogia juurdepääsetavus lõppkasutajale.

4.17 Tõhusam viis analoogtelevisiooni edastamise lõpetamiseks ELis on liikmesriikidevaheline koordineeritud koostöö eesmärgiga tagada pidev kogemuste vahetamine, eelkõige digitaaltelevisiooni võrgustiku kavandamise ja optimaalse spektritõhususe valdkonnas. Komitee usub, et riikide avalikel ringhäälinguorganisatsioonidel peaks olema selles ELi-siseses kogemuste vahetuses keskne roll. Pealegi viitab nende nn avalik staatus sellele, et nad peavad pakkuma avalikku teenust. Riikide avalikud televisioonioperaatorid peaksid seega pakkuma nõustamisteenuseid teiste (ELi ja ELi-väliste) riikide avalikele televisioonioperaatoritele. Kirjeldatud lähenemisviisi selge kasu oleks uute liikmesriikide – kelle digitaaltelevisiooni võrgustike arendamine on üldiselt algusjärgus – televisioonioperaatorite kiire ja tõhus koolitus.

4.18 Kui 800 MHz sagedusala avatakse uutele traadita lairibateenustele, tuleb silmas pidada asjaolu, et praegu ülikõrge sageduse alas edastavad teleringhäälingud peavad tõenäoliselt siirduma (aeg veel teadmata) ultrakõrgsagedusallasse, kui asjaomaseid ülikõrge sageduse kanaleid hakkavad kasutama digitaalsed raadioringhäälingud (DAB, *Digital Audio Broadcasting*). Üleminek digitaalsele raadiotele ei aita iseenesest kaasa digitaalsele dividendile, kuna ei ole veel teada, kas tavapärase analoograadio edastamine lõpetatakse. Pealegi on selle lõpetamisel vabanev sagedusala liiga väike, et digitaalsesse dividendi märkimisväärselt panustada. Siiski hakkavad uued DAB-teenused kindlasti kasutama sama ülikõrge sageduse ala, mida praegu kasutavad televisioonioperaatorid, nii et see aitab veelgi enam kaasa spektriruumi kasutamisele ultrakõrgsagedusala kanalitel 21–60.

4.19 Samuti tuleb märkida, et 800 MHz sagedusala avamisel uutele teenustele tuleb neil teleringhäälinguorganisatsioonidel, kes praegu kasutavad kanaleid 61–69 (800 MHz sagedusallas), siirduda ultrakõrgsagedusallas teisele kanalile, samal ajal kui need ringhäälinguorganisatsioonid, kes praegu kasutavad kanaleid 21–60, ei ole kohustatud midagi muutma. See asetab 800 MHz sagedusala kasutavad edastajad selgelt ebasoodsasse olukorda, kuna muutused nõuavad raha ja aega. Samuti tuleb neil kanali vahetuse ajaks lülitada oma saatjad välja ning seetõttu kannavad nad ka eetrireklaami võimaluse ajutisest kaotusest tulenevat kahju. Neile ebasoodsamas olukorras olevatele ringhäälinguorganisatsioonidele tuleks seega võrdsuse põhimõtte kohaselt anda finantsabi vastavalt asutamislepingu riigiabi sätetele.

4.20 Optimaalse spektritõhususe saavutamiseks on tungivalt soovitatav võtta kasutusele uued tehnoloogiad (näiteks MPEG-4 kodeerimine ja DVB-T2), mis võimaldaksid televisiooniprogrammide mahutamise kitsamale sagedusalaalale. Samas ei tohiks nende uute tehnoloogiate kasutuselevõtt oluliselt mõjutada lõppkasutaja kulusid, vastasel korral on uute teenuste üldine kättesaadavus tõsiselt häiritud.

4.21 Veel üks kasulik tehnoloogia (väheste) spektriressursside optimaalseks kasutamiseks on ühesageduslike võrkude (SFN) rakendamine. Selle tehnoloogia abil saab rakendada piirkondlikku võrgustikku, kasutades ühte spektrikanalit, samal ajal kui standardsete mitmesageduslike võrkude puhul on keskmise suurusega televisioonivõrkudeks vaja vähemalt kolme või nelja sagedust. Ühesageduslike võrkude kasutamiseks peavad võrgustiku kõik saatjad olema sünkroniseeritud ühise ajaarvestuse kaudu. Ainus praegu kasutatav meetod on globaalse positsioneerimise süsteem (GPS), mis on täielikult USA halduses olev militaarrakendus. See tähendab, et kõik digitaalsed SFN-televi-

sioonivõrgud on täielikult sõltuvad süsteemist, mida USA ametivõimud saavad iga hetk muuta või välja lülitada, tekitades seeläbi suure probleemi neile televisioonioperaatoritele.

4.22 GPS ei ole siiski ainus süsteem, mis võimaldab võrgud sünkroniseerida. Ühiseks sünkroniseerimiseks saab kasutada ka muid alternatiivsed süsteeme. EL võiks töötada GALILEO projekti kiire lõpuleviimise nimel. Sellest projektist võib saada GPSi Euroopa alternatiiv ning see võimaldaks saavutada ELi liikmesriikide täieliku sõltumatus USA militarsüsteemist.

4.23 Veel üks digitaalse dividendi sagedusala optimaalseks kasutamiseks välja pakutud süsteem sisaldab võimalust kasutada arukaid traadita lairibaiühenduse seadmeid, mis otsivad automaatselt vabu raadiosagedusallasid (isegi olemasolevate ringhäälinguteenuste hulgast) ning kasutavad dünaamiliselt ära kättesaadavaid sagedusallasid, jälgides tavapärase toimimise jooksul pidevalt sagedusi. Need süsteemid (nn kognitiivne raadio) oleksid kindlasti ideaalseks tehniliseks lahenduseks digitaalse dividendi maksimeerimisel, aga oht on selles, et selle lõppmaksumus lõppkasutajale suureneks tasemeni, mis takistab üldist ligipääsu digitaalsele dividendile.

4.24 800 MHz sagedusala täielikuks avamiseks uutele traadita lairibateenustele tuleks kõik madala võimsusega süsteemid, mida kasutatakse meelelahutuse või spordiürituste edastamiseks (nn traadita mikrofonide süsteemid) paigutada ümber kõnealuse sagedusala väljaspool asuvatele sagedustele, et hoida ära kahjulikke häireid digitaalse dividendi uutele teenustele. Need süsteemid toimivad üldiselt kahe aktiivse ringhäälinguviala vahele jäävas kasutamata spektriruumis. Osa neist süsteemidest on mitteprofessionaalseks kasutamiseks (näiteks need, mis on töös olümpiamängude ajal või ametlike kontsertide ajal) ning kasutavad üldiselt ultrakõrgsagedusala litsentseeritud osasid. Paljud muud süsteemid toimivad üldloa alusel ega nõua eraldi litsentse. ELi tasandil tuleks seega koordineeritult kavandada nende teenuste hoolikat reguleerimist, tagamaks, et ei jää segajaid, kes põhjustaksid digitaalse dividendi sagedusala kahjustumise spektriruumis isegi pärast seda, kui analoogtelevisiooni edastamine on edukalt lõpetatud.

4.25 Veel üks tundlik teema on militaarsete ultrakõrgsagedusala teenuste olemasolu mõnedes liikmesriikides ja/või mõnedes ELiga piirnevates riikides. Ka need teenused põhjustavad häireid digitaalse dividendi uutes teabevahetusteenustes. Asjaomaste riikide sõjaväevõimudega tuleb pidada diplomaatilisi läbirääkimisi, et viia kõnealused teenused üle raadiosagedusspektri teistesse osadesse.

Brüssel, 15. juuli 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI